

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

Esas Sayısı : 2021/110

Karar Sayısı : 2023/175

Karar Tarihi : 11/10/2023

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN: Bartın Kadastro Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU: A. 21/6/1987 tarihli ve 3402 sayılı Kadastro Kanunu'na 15/1/2009 tarihli ve 5831 sayılı Kanun'un 8. maddesiyle eklenen ek 4. maddenin birinci fıkrasının "...*fiili kullanım durumları dikkate alınmak ve varsa üzerindeki muhdesatın kime veya kimlere ait olduğu ve kim veya kimler tarafından ne zamandan beri kullanıldığı kadastro tutanağının beyanlar hanesinde gösterilmek suretiyle,*..." bölümünün,

B. 19/4/2012 tarihli ve 6292 sayılı Orman Köylülerinin Kalkınmalarının Desteklenmesi ve Hazine Adına Orman Sınırları Dışına Çıkarılan Yerlerin Değerlendirilmesi ile Hazineye Ait Tarım Arazilerinin Satışı Hakkında Kanun'un 11. maddesinin (14) numaralı fıkrasının "...*bu alanların fiili kullanım durumları, varsa üzerindeki muhdesatın kime veya kimlere ait olduğu, bu yerlerin ve üzerlerindeki muhdesatın 31/12/2011 tarihinden önce olmak üzere ne zamandan beri kim veya kimler tarafından kullanıldığı gösterilir...*" bölümünün,

Anayasa'nın 2. ve 169. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptallerine karar verilmesi talebidir.

OLAY: Kullanım kadastro suna dayalı tespit işleminin iptali talebiyle açılan davada itiraz konusu kuralların Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varan Mahkeme, iptalleri için başvurmuştur.

I. İPTALİ İSTENEN KANUN HÜKÜMLERİ

İtiraz konusu kuralların da yer aldığı;

1. 3402 sayılı Kanun'un ek 4. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"6831 sayılı Orman Kanununun 20/6/1973 tarihli ve 1744 sayılı Kanunla değişik 2 nci maddesi ile 23/9/1983 tarihli ve 2896 sayılı, 5/6/1986 tarihli ve 3302 sayılı kanunlarla değişik 2 nci maddesinin (B) bendine göre orman kadastro komisyonlarınca Hazine adına orman sınırları dışına çıkarılan yerler, *fiili kullanım durumları dikkate alınmak ve varsa üzerindeki muhdesatın kime veya kimlere ait olduğu ve kim veya kimler tarafından ne zamandan beri kullanıldığı kadastro tutanağının beyanlar hanesinde gösterilmek suretiyle, bu Kanunun 11 inci maddesinde belirtilen askı ilanı hariç diğer ilanlar yapılmaksızın öncelikle kadastro yapılarak Hazine adına tescil edilir.*"

2. 6292 sayılı Kanun'un 11. maddesinin (14) numaralı fıkrası şöyledir:

"(14) Kadastro müdürlüklerince 2/B alanları hakkında bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra düzenlenecek güncelleme listelerinde ve kadastro tutanaklarında; *bu alanların fiili kullanım durumları, varsa üzerindeki muhdesatın kime veya kimlere ait*

olduğu, bu yerlerin ve üzerlerindeki muhdesatın 31/12/2011 tarihinden önce olmak üzere ne zamandan beri kim veya kimler tarafından kullanıldığı gösterilir ve bunlar tescil edildikleri veya kesinleştikleri tarihten itibaren en geç bir ay içinde idareye gönderilir.”

II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İttüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Engin YILDIRIM, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Yıldız SEFERİNOĞLU, Selahaddin MENTEŞ, Basri BAĞCI ve İrfan FİDAN'ın katılımlarıyla 13/10/2021 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

III. ESASIN İNCELENMESİ

2. Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Yakup MACİT tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu kanun hükümleri, dayanan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görtüşülüp düşünöldü:

A. Anlam ve Kapsam

3. 31/8/1956 tarihli ve 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 2. maddesinin birinci fıkrasının (B) bendinde orman sınırı dışına çıkarılacak yerler belirtilmiştir. Anılan bentte 31/12/1981 tarihinden önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini tam olarak kaybetmiş yerlerden; tarla, bağ, bahçe, meyvelik, zeytinlik, fındıklık, fıstıklık (Antep fıstığı, çam fıstığı) gibi çeşitli tarım alanları veya otlak, kışlak, yaylak gibi hayvancılıkta kullanılmasında yarar olduğu tespit edilen araziler ile şehir, kasaba ve köy yapılarının toplu olarak bulunduğu yerleşim alanlarının orman sınırları dışına çıkarılacağı hükme bağlanmıştır.

4. Söz konusu maddenin ikinci ve üçüncü fıkralarında ise bu yerlerin devlete ait olması hâlinde Hazine adına, tüzel kişiliğe sahip kamu kurum ve kuruluşlarına ait olması durumunda bu kurum ve kuruluşlar adına, hususi orman olması hâlinde ise sahipleri adına orman sınırları dışına çıkartılacağı, uygulamanın kesinleşmesinden sonra tapuda kesin tashiş ve tescil işlemlerinin yapılacağı, bu yerler dışında orman sınırlarında hiçbir suretle daraltma yapılamayacağı belirtilmiştir.

5. 3402 sayılı Kanun'un ek 4. maddesinde, 6831 sayılı Kanun'un 2. maddesinin birinci fıkrasının (B) bendine göre orman kadastro komisyonlarınca Hazine adına orman sınırları dışına çıkarılan yerlere ilişkin kullanım kadastrasının usul ve esasları düzenlenmiştir. Anılan maddenin birinci fıkrasında orman sınırı dışına çıkarılan bu yerlerin Hazine adına tescil edilmesi sırasında fiili kullanım durumlarına göre kullanıcıları ile arazi üzerindeki muhdesatın aidiyeti ve ne zamandan beri kullanıldığı belirlenerek bu hususların tapuda beyanlar hanesinde gösterileceği belirtilmiştir. Söz konusu fıkranın “...*fiili kullanım durumları dikkate alınmak ve varsa üzerindeki muhdesatın kime veya kimlere ait olduğu ve kim veya kimler tarafından ne zamandan beri kullanıldığı kadastro tutanağının beyanlar hanesinde gösterilmek suretiyle,*...” bölümü itiraz konusu kurallardan ilkinin oluşturmaktadır.

6. 6292 sayılı Kanun 6831 sayılı Kanun'un 2. maddesi gereğince Hazine adına orman sınırları dışına çıkarılan yerlerin değerlendirilmesi, yeni orman alanlarının oluşturulması, nakline karar verilen devlet ormanları içinde veya bitişğinde bulunan köyler halkının yerleştirilmesi ve orman köylülerinin kalkındırılmasının desteklenmesi ile Hazineye ait tarım arazilerinin satışına ilişkin usul ve esasları düzenlemektedir.

7. Bu bağlamda 6292 sayılı Kanun'un 6. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkralarında orman sınırları dışına çıkarılan yerlerle ilgili hak sahipliğinin şartları ve bu yerlerin satış usulüne ilişkin esaslar belirlenmiştir. Bu itibarla anılan Kanun'un yürürlüğe girdiği 26/4/2012 tarihinden önce ve sonra düzenlenen güncelleme listeleri veya kadastro tutanakları ya da kesinleşmiş mahkeme kararları uyarınca oluşturulan tapu kütüklerinin beyanlar hanesine göre; bu taşınmazların 31/12/2011 tarihinden önce kullanıcısı ve/veya üzerindeki muhdesatın sahibi olarak gösterilen kişilerden bu taşınmazları satın almak için süresi içinde idareye başvuran ve idarece tespit edilen satış bedelini itiraz ve dava konusu yapmaksızın kabul edenler Kanun'a göre hak sahibi sayılacaktır.

8. Söz konusu maddenin (3) numaralı fıkrasında hak sahiplerinden (1) numaralı fıkra kapsamında olanların Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde, (2) numaralı fıkra kapsamında olanların ise güncelleme listelerinin tescil edildiği veya kadastro tutanaklarının kesinleştiği tarihten itibaren sekiz ay içinde idareye başvurarak bu taşınmazların bedeli karşılığında kendilerine doğrudan satılmasını isteyebilecekleri belirtilmiştir. Dolayısıyla mülkiyeti Hazineye ait olan bu yerlerin fiili kullanım durumu (yer ve muhdesat) dikkate alınarak hak sahibi kişilere Hazine tarafından satılmasına imkân tanınmıştır.

9. Kanun'un 11. maddesinin (14) numaralı fıkrasında ise kadastro müdürlüklerince 2/B alanları hakkında Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihten sonra düzenlenecek güncelleme listelerinde ve kadastro tutanaklarında; bu alanların fiili kullanım durumlarının, varsa üzerindeki muhdesatın kime veya kimlere ait olduğunun, bu yerlerin ve üzerlerindeki muhdesatın 31/12/2011 tarihinden önce olmak üzere ne zamandan beri kim veya kimler tarafından kullanıldığının gösterileceği ve bunların tescil edildikleri veya kesinleştikleri tarihten itibaren en geç bir ay içinde idareye gönderileceği belirtilmiştir. Anılan fıkranın "*...bu alanların fiili kullanım durumları, varsa üzerindeki muhdesatın kime veya kimlere ait olduğu, bu yerlerin ve üzerlerindeki muhdesatın 31/12/2011 tarihinden önce olmak üzere ne zamandan beri kim veya kimler tarafından kullanıldığı gösterilir...*" bölümü de itiraz konusu diğer kuralı oluşturmaktadır.

B. İtirazın Gerekçesi

10. Başvuru kararında özetle; kanunların birbirleriyle uyumlu olması ve çelişkili hükümler içermemesi gerektiği, bu kapsamda bir kanun hükmüyle suç teşkil eden fiillerin failer lehine sonuç doğuracak şekilde diğer bir kanuni düzenlemeye konu edilmemesinin hukuk devleti ilkesinin bir gereği olduğu, itiraz konusu kuralların 6831 sayılı Kanun hükümlerine göre suç niteliğindeki ormandan işgal ve faydalanma fiillerine hukuki bir değer vermek suretiyle kişiler lehine sonuçlar doğurduğu, bu durumun hukuki güvenlik ve belirlilik ilkelerine aykırılık oluşturmasının yanı sıra ormanların tahrip edilmesine neden olan suç fiillerinin yaygınlaşmasına neden olarak devletin ormanların iyileştirilmesi ve genişletilmesi

hususundaki pozitif yükümlülüğüne aykırı davranılması sonucunu doğuracağı belirtilerek kuralların Anayasa'nın 2. ve 169. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

C. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

11. Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti, eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, hukuki güvenliği sağlayan, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, Anayasa ve hukukun üstün kurallarıyla kendini bağlı sayan, yargı denetimine açık olan devlettir.

12. Hukuk devleti ilkesi gereğince kanunların kamu yararı amacını gerçekleştirmek maksadıyla öngörülmeleri gerekir. Anayasa Mahkemesinin kamu yararı konusunda yapacağı inceleme, kanunun bu amaçla düzenlenip düzenlenmediğini tespit etmekle sınırlıdır. Anayasa'nın çeşitli hükümlerinde yer alan kamu yararı kavramının Anayasa'da tanımı yapılmamıştır. Ancak Anayasa Mahkemesinin kararlarında da belirttiği gibi kamu yararı; bireysel ve özel çıkarların ötesinde bunlardan daha üstün olan toplumsal yararı ifade etmektedir. Hukuk devletinde kamu yararı amacı taşımayan belli kişi ve grupların menfaatine hizmet eden kanuni düzenlemelerin ihdas edilmesi söz konusu olamaz. Böyle bir durum -açık ve kesin bir şekilde belirlenmesi hâlinde- söz konusu kanun hükmünü Anayasa'nın 2. maddesine aykırı hâle getirir. Açıklanan istisnai hâl dışında bir kanun hükmünün gereksinimlere uygun olup olmadığı, hangi araç ve yöntemlerle kamu yararının sağlanabileceği kanun koyucunun takdirinde olduğundan bu kapsamda kamu yararı değerlendirmesi yapmak anayasa yargısıyla bağdaşmaz.

13. Anayasa'nın 2. maddesi kapsamında hukuk devleti ilkesinin unsurları arasında hukuki güvenlik ve belirlilik ilkeleri de yer almaktadır. Hukuki güvenlik ilkesi kişilerin hukuki güvenliğini sağlamayı amaçlarken belirlilik ilkesi ise kanuni düzenlemelerin hem kişiler hem de idare yönünden herhangi bir duraksamaya ve kuşkuya yer vermeyecek şekilde açık, net, anlaşılır ve uygulanabilir olmasını ifade etmektedir (AYM, E.2020/30, K.2023/12, 25/1/2023, § 52). Dolayısıyla kanunların lafız ve anlam itibarıyla birbirleriyle uyumlu olması, çelişkili sonuçlar doğurmaması gerekmektedir. Bir fiille ilgili kanun hükmü yasaklayıcı düzenleme getirirken diğer bir kanunun söz konusu fiile hak tanımının anılan ilkelerin zedelenmesine yol açabileceği açıktır.

14. Kurallar 6831 sayılı Kanun'un 2. maddesinin birinci fıkrasının (B) bendi uyarınca Hazine adına orman sınırları dışına çıkarılan yerlerle ilgili yapılan kullanım kadastro ve bu kapsamda kadastro tutanağında yer alacak kullanıcıların belirlenmesine ilişkin düzenlemeler içermektedir. Buna göre kullanım kadastro tespit tutanağının düzenlendiği tarih esas alınarak kişilerin fiili kullanım durumları ile varsa bu yerler üzerindeki muhdesatın sahipleri ve kullanma zamanı dikkate alınmak suretiyle zilyetleri belirlenerek bunların tapunun beyanlar hanesinde gösterilmesi gerekmektedir.

15. Anayasa Mahkemesinin çeşitli kararlarında vurgulandığı üzere, devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan taşınmazlarla ilgili olarak kanun koyucunun, kamu yararını gözetmek ve Anayasa'nın özel maddelerinde yer alan güvence hükümlerini de dikkate almak kaydıyla dilediği şekilde hukuki düzen tesis edebilmesi mümkündür (AYM, E.2015/39, K.2015/62, 1/7/2015, § 39).

16. Kuralların amacının bilim ve fen bakımından orman niteliğini kaybetmesi nedeniyle orman sınırları dışına çıkarılarak Hazine adına kaydedilen yerlerin fiilî kullanım durumlarına göre ziyetlerinin tespiti ile bunların beyanlar hanesinde gösterilmesi suretiyle ileride yapılacak işlemlere esas olacak şekilde hak sahiplerinin belirlenmesine imkân sağlamak olduğu anlaşılmaktadır. Söz konusu amacın kamu yararına aykırı bir yönünün bulunduğu söylenemez.

17. Bununla birlikte kurallarda fiilî kullanım durumunun belirlenmesine yönelik idari işlem niteliğinde olan söz konusu tespitle Hazine adına orman sınırı dışına çıkarılan bu yerlerle ilgili olarak kişilerin suç niteliğindeki işgal veya faydalanma eylemlerinin meşru hâle getirildiği ya da bu fiillere hak tanındığı söylenemez. Nitekim kurallara göre işlem yapılabilmesi için ön şart olarak öngörülen 6831 sayılı Kanun'un 2. maddesinin birinci fıkrasının (B) bendindeki orman sınırı dışına çıkarmanın yargı kararlarında da belirtildiği üzere bu yerlerin ancak doğal olarak ve gerçek anlamda orman niteliğini kaybetmesiyle mümkün olacağı, söz konusu nitelik kaybının doğrudan kişilerin el atma fiilleriyle bağlantılı olmadığı açıktır (Yargıtay 8. Hukuk Dairesi E.2021/14316, K.2022/6492, 4/7/2022).

18. Dolayısıyla 6292 sayılı Kanun'un diğer hükümleri de gözönünde alındığında kurallarda belirtilen hususların beyanlar hanesinde gösterilerek bunların hak sahipliğinde dikkate alınmasının doğal yollarla nitelik kaybı nedeniyle orman rejimi dışına çıkarılan yerlerle ilgili fiilî duruma hukuksal bir değer verilmesinin amaçlandığı anlaşılmaktadır.

19. Bu bağlamda kişilerin esasen orman olmadığı hâlde hukuken orman sınırları içinde kabul edilmesi nedeniyle bu yerlerle ilgili 6831 sayılı Kanun kapsamında suç olarak değerlendirilen fiillerinin bu yerlerin sonradan 2/B uygulamasıyla gerçek durumunun tespit edilmesi suretiyle orman sınırları dışına çıkarılarak itiraz konusu kurallar kapsamında fiilî kullanım durumunun tespitinde gözetilmesi, suç teşkil edilen fiillerin hukuken tanınması sonucunu doğurmamaktadır.

20. Bu itibarla bilim ve fen bakımından orman niteliğini kaybetmesi nedeniyle Hazine adına orman sınırları dışına çıkarılan taşınmazların fiilî kullanım durumunun tespit edilerek tasarruf ya da muhdesat sahiplerinin tapunun beyanlar hanesinde gösterilmesi kanun koyucunun takdir yetkisi kapsamında olup kuralların hukuki güvenlik ve belirlilik ilkelerine aykırı bir yönü bulunmamaktadır.

21. Öte yandan Anayasa'nın 169. maddesinde ormanların korunması ve geliştirilmesi hususunda ayrıntılı düzenlemelere yer verilmiştir. Anayasa'nın anılan maddesinde herhangi bir ayrıma gidilmeksizin tüm orman çeşitleri bakımından devlete koruma ve genişletme için gerekli düzenlemeleri yapma ve tedbirleri alma konusunda pozitif yükümlülük yüklenmiştir.

22. Anılan gerekçelerle kurallar kapsamında Hazine adına orman sınırları dışına çıkarılan yerlerin fiilî kullanıcı ve muhdesatının tespit edilerek tapunun beyanlar hanesinde gösterilmesine imkân tanınması nedeniyle devletin ormanların tahrip edilmesine neden olan işgal ve faydalanma gibi suç niteliğinde fiillere meşruiyet kazandırmak suretiyle ormanların korunması ve genişletilmesi yönündeki pozitif yükümlülüğüne aykırı davrandığı söylenemez.

23. Açıklanan nedenlerle kurallar Anayasa'nın 2. ve 169. maddelerine aykırı değildir. İtirazın reddi gerekir.

Zühtü ARSLAN ve Engin YILDIRIM bu görüşe katılmamışlardır.

IV. HÜKÜM

A. 21/6/1987 tarihli ve 3402 sayılı Kadastro Kanunu'na 15/1/2009 tarihli ve 5831 sayılı Kanun'un 8. maddesiyle eklenen ek 4. maddenin birinci fıkrasının "...*fiili kullanım durumları dikkate alınmak ve varsa üzerindeki muhdesatın kime veya kimlere ait olduğu ve kim veya kimler tarafından ne zamandan beri kullanıldığı kadastro tutanağının beyanlar hanesinde gösterilmek suretiyle,*..." bölümünün,

B. 19/4/2012 tarihli ve 6292 sayılı Orman Köylülerinin Kalkınmalarının Desteklenmesi ve Hazine Adına Orman Sınırları Dışına Çıkarılan Yerlerin Değerlendirilmesi ile Hazineye Ait Tarım Arazilerinin Satışı Hakkında Kanun'un 11. maddesinin (14) numaralı fıkrasının "...*bu alanların fiili kullanım durumları, varsa üzerindeki muhdesatın kime veya kimlere ait olduğu, bu yerlerin ve üzerlerindeki muhdesatın 31/12/2011 tarihinden önce olmak üzere ne zamandan beri kim veya kimler tarafından kullanıldığı gösterilir...*..." bölümünün,

Anayasa'ya aykırı olmadıklarına ve itirazın REDDİNE, Zühtü ARSLAN ile Engin YILDIRIM'ın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA 11/10/2023 tarihinde karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Başkanvekili
Kadir ÖZKAYA

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Muammer TOPAL

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Yıldız SEFERİNOĞLU

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
Basri BAĞCI

Üye
İrfan FIDAN

Üye
Kenan YAŞAR

Üye
Muhterem İNCE

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. 3402 sayılı Kadastro Kanunu'na eklenen Ek 4. Maddenin birinci fıkrasının "...fiili kullanım durumları dikkate alınmak ve varsa üzerindeki muhdesatın kime veya kimlere ait olduğu ve kim veya kimler tarafından ne zamandan beri kullanıldığı kadastro tutanağının beyanlar hanesinde gösterilmek suretiyle,..." bölümü ile 6292 sayılı Kanun'un 11. maddesinin (14) numaralı fıkrasının "...bu alanların fiili kullanım durumları, varsa üzerindeki muhdesatın kime veya kimlere ait olduğu, bu yerlerin ve üzerlerindeki muhdesatın 31/12/2011 tarihinden önce olmak üzere ne zamandan beri kim veya kimler tarafından kullanıldığı gösterilir..." bölümünün Anayasa'ya aykırı olmadığına karar verilmiştir.

2. Kurallar orman sınırları dışına çıkarılan yerlerle ilgili yapılan kullanım kadastro ve kadastro tutanağında yer alacak kullanıcıların belirlenmesine ilişkin düzenlemelere yer vermektedir. Buna göre kullanım kadastro tespit tutanağının düzenlendiği tarih esas alınarak kişilerin fiili kullanım durumları ile varsa bu yerler üzerindeki muhdesatın sahipleri tapunun beyanlar hanesinde gösterilecektir (§ 14).

3. Anayasa'nın "Ormanların korunması ve geliştirilmesi" kenar başlıklı 169. maddesi uyarınca "Devlet, ormanların korunması ve sahalarının genişletilmesi için gerekli kanunları koyar ve tedbirleri alır." Aynı maddenin son fıkrasına göre "Orman olarak muhafazasında bilim ve fen bakımından hiçbir yarar görülmeyen, aksine tarım alanlarına dönüştürülmesinde kesin yarar olduğu tespit edilen yerler ile 31/12/1981 tarihinden önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini tam olarak kaybetmiş olan tarla, bağ, meyvelik, zeytinlik gibi çeşitli tarım alanlarında veya hayvancılıkta kullanılmasında yarar olduğu tespit edilen araziler, şehir, kasaba ve köy yapılarının toplu olarak bulunduğu yerler dışında, orman sınırlarında daraltma yapılamaz."

4. Diğer yandan Anayasa koyucu "Ormanlara zarar verebilecek hiçbir faaliyet ve eyleme müsaade edilemez. Ormanların tahrip edilmesine yol açan siyasi propaganda yapılamaz; münhasıran orman suçları için genel ve özel af çıkarılamaz. Ormanları yakmak, ormanı yok etmek veya daraltmak amacıyla işlenen suçlar genel ve özel af kapsamına alınmaz" demek suretiyle ormanların belirtilen anayasal istisna dışında daraltılmasına yönelik eylemlere izin verilemeyeceğini açıkça belirtmiştir.

5. İptali istenen kurallar, belli bir tarihten önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini tam olarak kaybetmiş yerlerin Hazine adına tescil edilmesi sırasında fiili kullanım durumlarına göre kullanıcıları ile arazi üzerindeki muhdesatın aidiyeti ve ne zamandan beri kullanıldığı belirlenerek bu hususların tapuda beyanlar hanesinde gösterileceğini öngörmektedir. Tapuda beyanlar hanesinde gösterilen bu kişiler 6292 sayılı Kanun'un 6. maddesine göre hak sahibi sayılacak ve orman sınırı dışına çıkarılan bu yerlerin kendi adlarına anılan madde uyarınca doğrudan satışını isteyebileceklerdir.

6. Kurallar kapsamındaki fiili kullanıcılar ve arazi üzerindeki muhdesatın sahipleri arasında bu yerlerin orman vasfını kaybetmesine sebep olan kişilerin de bulunabileceği izahıta varestedir. Kuralların Anayasa'nın ormanları güvenceye alan 169. maddesine uygun olabilmesi için bu kişilerin kapsam dışında bırakılması gerekmektedir.

7. Buna karşın ne kurallarda ne de başka bir yasal dzenlemede orman arazilerini işgal veya açma gibi yntemlerle kullanmakta olanların kullanım kadastroşunun sonuçlarından yararlanmasını engelleyen bir hüküm bulunmaktadır. Bu itibarla, kişilere işledikleri suçlardan menfaat sağlama imknı veren, bu anlamda ormanları işgal edenlere işgal ettikleri yerin satılması sonucunu doğurabilecek olan kuralların Anayasa'nın 169. maddesinde öngörülen devletin ormanları koruma yükümlülüğüyle bağdaştırılması mümkün değildir.

8. Açıklanan gerekçeyle kuralların Anayasa'ya aykırı olduğunu düşündüğümden çoğunluğun aksi yöndeki kararına katılmıyorum.

Başkan
Zühtü ARSLAN

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. Dava konusu kurallar Hazine adına tescil edilen arazilerin beyanlar kısmında kullanıcılarının kim olduğunun gösterilmesini öngörmektedir. Bu şekilde orman niteliğini yitiren bu taşınmazların kullanıcılarına satılması söz konusu olmaktadır. Buna göre kendi filleriyle orman vasfı kaybettirilen taşınmazların bu kişilerin zilyetlerine satışı da mümkün hale gelmektedir.

2. Anayasa'nın 169. maddesi ormanların korunması ve geliştirilmesini güvence altına almaktadır. Buna göre:

Devlet, ormanların korunması ve sahalarının genişletilmesi için gerekli kanunları koyar ve tedbirleri alır. Yanan ormanların yerinde yeni orman yetiştirilir, bu yerlerde başka çeşit tarım ve hayvancılık yapılamaz. Bütün ormanların gözetimi Devlete aittir.

Devlet ormanlarının mülkiyeti devrolunamaz. Devlet ormanları kanuna göre, Devletçe yönetilir ve işletilir. Bu ormanlar zamanaşımı ile mülk edinilemez ve kamu yararı dışında irtifak hakkına konu olamaz

Ormanlara zarar verebilecek hiçbir faaliyet ve eyleme müsaade edilemez. Ormanların tahrip edilmesine yol açan siyasi propaganda yapılamaz; münhasıran orman suçları için genel ve özel af çıkarılamaz. Ormanları yakmak, ormanı yok etmek veya daraltmak amacıyla işlenen suçlar genel ve özel af kapsamına alınamaz.

Orman olarak muhafazasında bilim ve fen bakımından hiçbir yarar görülmeyen, aksine tarım alanlarına dönüştürülmesinde kesin yarar olduğu tespit edilen yerler ile 31/12/1981 tarihinden önce bilim ve fen bakımından orman niteliğini tam olarak kaybetmiş olan tarla, bağ, meyvelik, zeytinlik gibi çeşitli tarım alanlarında veya hayvancılıkta kullanılmasında yarar olduğu tespit edilen araziler, şehir, kasaba ve köy yapılarının toplu olarak bulunduğu yerler dışında, orman sınırlarında daraltma yapılamaz.

3. Bazı kişilerce bilinçli olarak tahrip edilerek 31/12/1981 tarihinden önce bilim ve fen bakımından orman vasfı tam olarak kaybettirilen alanların tarım ve hayvancılıkta kullanılmasında yarar bulunması halinde orman sınırları dışına çıkarılabilmesi mümkündür. Diğer taraftan, Anayasa'nın 169. maddesinin (4). fıkrası göz önüne alındığında orman niteliğini kaybettiği bilim ve fen bakımından tespit edilen kısımların dışında orman arazilerinin daraltılmasının mümkün olmadığı açıktır. Buna göre orman arazilerinin daraltılmasında aranan tek şart bunların orman niteliğini yitirmiş olmalarıdır. Doğal yollardan orman niteliğini kaybeden taşınmazlar orman sınırları dışına çıkarılabilirler.

4. Dava konusu kurallar herhangi bir ayırım yapmaksızın orman alanı dışına çıkarılan tüm yerlerde kullanım kadastro yapılabilmesine ve o yerin fiili kullanımı ile varsa o yer üzerindeki muhdesatın yine bir ayırım yapılmaksızın kime ve kimlere ait olduğunun tapu kütüğünün beyanlar hanesine yazılmasını öngörmektedir.

5. Beyanlar hanesine yazılan kişilere ilgili yerin satımında öncelik verilmektedir. Bu durumda daha önce ormanı tahrip ederek bu alanın orman dışına çıkarılmasına sebep olan ve söz konusu alanı fiilen kullanan kişilerin kullanım kadastrounda isimlerini tapu kütüğünün

beyanlar hanesine yazdırmalarında ve dolayısıyla buranın satılması halinde öncelikli hak sahibi olmalarının önünden bir engel bulunmamaktadır. Dava konusu kurallar bu durumla ilgili bir istisna getirmemektedir.

6. Ormanı tahrip ederek belli bir tarihten önce orman vasfını kaybetmesine neden olan fiili işleyenleri kapsamı dışında bırakmayan itiraz konusu kurallar devletin Anayasa'nın 169. maddesindeki ormanların korunması ve geliştirilmesi yükümlülüğü ile bağdaşmamaktadır.

7. Dava konusu kurallar ormanları tahrip ederek orman vasfının tam olarak kaybolmasına neden olan fiili işleyenlere adeta hak tanıyarak kişinin kendi işlediği suçtan fayda görmesinin önünün açılmasına neden olmaktadır. Kurallar suç işleyerek ormanı tahrip eden kişilerin adeta ödüllendirilmesine yol açmaktadır. Bu durum da, ormanları koruyan, onlara zarar vermekten imtina eden, çevreye duyarlı ve saygılı vatandaşların hukuk sistemine olan güvenlerini zedeleyecektir.

8. Küresel iklim değişikliği yönünde çok emarelerin belirdiği, insan faaliyetlerinin yol açtığı değişikliklerin yeni bir jeolojik dönemin-Antroposen (İnsan Çağı)-zuhuruna neden olduğu bir zaman diliminde ormanların korunması ve geliştirilmesi yeryüzündeki yaşamın sürekliliği bakımından hayati bir öneme haizdir. Ülkemiz anayasal düzeninin ve hukuk sisteminin bu gerçekliğe çevresel anayasacılık ve hukuk anlayışıyla yaklaşarak duyarsız kalmaması gerekir.

9. Anayasa'nın 169. maddesinde yer alan düzenleme ekolojik dengenin sürdürülmesi amacına hizmet etmektedir. Bu amacı Anayasa'nın 56. maddesindeki sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkından çıkartmak mümkündür. Ormanlara getirilen 169. madde güvencesi dengeli bir çevrenin oluşması ve korunmasına yönelik olduğundan ormanların korunması ve çevre hakkı arasında çok sıkı bir ilişki vardır. Dengeli bir çevre yeryüzünde sadece insan yaşamının sürdürülebilirliğini değil tüm canlı ve cansız varlıkların bir arada sürdürülebilir bir şekilde bulunmalarını ifade etmektedir.

10. Açıklanan gerekçelerle dava konusu kuralların Anayasa'nın 56. ve 169. maddelerine aykırı olduğu kanaatıyla çoğunluk kararına katılmıyorum.

Üye
Engin YILDIRIM